

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002



Český svaz ochránců přírody, Regionální sdružení v Brně

ve spolupráci se **Sdružením pro podporu občanských aktivit**



a **Brněnskou asociací nestátních a neziskových organizací**

Úvodem

Vážení přátelé,

právě máte možnost číst první číslo občasníku pro NNO Jihomoravského kraje. Úvodem pár slov na vysvětlení. Tento nepravidelný občasník (odhadujeme že vyjdou čtyři čísla za rok) je součástí projektu **Prosazování principů trvale udržitelného rozvoje a účasti veřejnosti v přípravě rozvojových strategií na úrovni Jihomoravského kraje**, který je realizován **Českým svazem ochránců přírody, Regionálním sdružením v Brně** a jeho partnery v rámci programu **Phare Access 99**.

Proč by Vás občasník mohl zajímat?

- Protože působíte jako nevládní nezisková organizace v Jihomoravském kraji
- Protože považujete za důležité aby občané a nevládní neziskové organizace ovlivňovaly podobu kraje ve kterém působí
- Protože chcete být v kontaktu s dalšími kolegy
- Protože spolupracujete či chcete spolupracovat s orgány Jihomoravského kraje

Co je obsahem prvního čísla?

1. Představení projektu Prosazování principů trvale udržitelného rozvoje a účasti veřejnosti v přípravě rozvojových strategií na úrovni Jihomoravského kraje
2. Informace o Regionální konferenci NNO v Jihomoravském kraji
3. Informace o setkání NNO se zástupci kraje v rámci kampaně 30 dní pro občanský sektor v roce 2002
4. Informace k Programu rozvoje Jihomoravského kraje
5. Informace o návrzích NNO na grantový systém kraje

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002

Představení projektu Prosazování principů trvale udržitelného rozvoje a účasti veřejnosti v přípravě rozvojových strategií na úrovni Jihomoravského kraje

Cílem projektu je zajištění aplikace principů trvale udržitelného rozvoje a účasti veřejnosti při projednávání a naplňování rozvojových strategií Jihomoravského kraje (dále jen JMK) prostřednictvím aktivních ekologických NNO se zkušenostmi v procesech strategickém plánování, prosazování práv veřejnosti na přístup k informacím a procesech účasti veřejnosti v rozhodování. Projekt je zaměřen rovněž na popularizaci systému fungování nově vzniklých samosprávných celků a vytvoření informační a komunikační sítě NNO na úrovni kraje.

Dílčí cíle projektu:

- Vytvoření fungující komunikace mezi ekologickými a příbuzně zaměřenými NNO v JM kraji, vytvoření zázemí pro zástupce NNO v expertních skupinách a komisích kraje
- Rozšíření počtu NNO zapojených do přípravy a naplňování Programu rozvoje Jihomoravského kraje
- Zvýšení porozumění veřejnosti strukturám krajské samosprávy, procesům rozhodování a zohledňování principů trvale udržitelného rozvoje (dále jen TUR) ve všech oblastech a projektech rozvoje JM kraje.
- Zvýšení povědomí občanů o legislativě EU v oblasti ŽP a přínosech ochrany ŽP pro rozvoj kraje
- Aplikace principu partnerství na příkladě modelového projektu *Čistá přehrada*
- Uznání NNO jako rovnocenného partnera pro samosprávu JM kraje
- Obhajování rovného a transparentního přístupu k finančním zdrojům na úrovni kraje pro organizace z různých sektorů

Konkrétní náplň projektu

Koordinační skupina - vytvoření informačního a pracovního zázemí pro zvolené zástupce ekologických NNO v expertních skupinách a komisích JMK.

Aktivita spočívá ve vytvoření servisního místa, které bude pro zvolené zástupce do komisí kraje zajišťovat komunikační a administrativní zázemí. Centrum bude tvořeno kanceláří RS ČSOP, vedoucím projektu (Jana Drápalová) a asistentem (Martin Nawrath). Činnost centra bude spočívat v:

- **pořádání koordinačních schůzek** zvolených zástupců NNO 1krát za čtvrt roku, zpracování a publikace zápisů a závěrů ze schůzek
- **sledování procesů** přípravy a realizace strategických dokumentů na krajské úrovni (PRJMK, krajská koncepce odpadového hospodářství aj.) a pravidelné informování zástupců NNO o těchto procesech, termínech jednotlivých fází procesu, atd.
- **zprostředkování informací** o aktivitách zástupců NNO v skupinách pro ostatní cílové skupiny, především pro partnery NNO z jiných oblastí
- **pořádání schůzek expertních nevládních skupin** pro jednotlivé oblasti, které budou formulovat doporučení pro zástupce doporučovat PRKU (tuto aktivitu doporučila Regionální konference NNO jako prostředek zlepšování vzájemné komunikace spolupráce NNO v jednotlivých oblastech,
- **vedení adresářů, správa internetových stránek, emailová konference**

Informační bulletin - občasník

Realizátoři projektu budou pravidelně sumarizovat aktuální informace (informace o plánovacích procesech kraje, finančních nástrojích, návody k zapojení, kontakty, aktuální zajímavosti) pro ekologické i ostatní NNO a poskytovat je prostřednictvím relevantních informačních kanálů

Spolupráce při pořádání Regionální konference NNO (REKO)

Tým projektu bude spolupracovat s dalšími NNO při zajištění Regionální konference NNO

Vydání publikace *Aktivní Jihomoravan*

Publikace by měla populární formou osvětlit veřejnosti principy nového krajského upořádání, kompetence kraje v oblasti ŽP, význam zavádění evropské legislativy v oblasti ŽP na regionální úrovni a možnosti participace veřejnosti v rozhodovacích procesech na úrovni kraje.

Modelový projekt - *Čistá přehrada*

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002

Příklad řešení regionální priority v oblasti životního prostředí pomocí partnerství a spolupráce

Na příkladu řešení problémů kvality vody v brněnské přehradě bude představen model široké spolupráce různých partnerů, odpovědných organizací a vědeckých i nevládních institucí v jihomoravském kraji nutný pro řešení problému regionálního významu. Komplexnímu přístupu k řešení problému dosud bránily roztržité kompetence a neexistence koordinace na regionální úrovni. Vznik krajské samosprávy umožňuje hledat novou kvalitu v přístupu k řešení a managementu projektu. V průběhu roku 2002 bude ve spolupráci s Městskou částí Brno-Bystrc zajištěno zapracování priority řešení brněnské přehrady do Programu rozvoje Jihomoravského kraje, uspořádán seminář k prezentaci navrhovaných opatření, včetně opatření v povodí řeky Svratky. Realizátoři projektu uspořádají koncem roku **plánovací Workshop**, který bude zaměřen na vytvoření akčního plánu k řešení problému znečištění Brněnské přehrady, vtipování jednotlivých partnerů, rolí jednotlivých institucí a orgánů veřejné správy a finančnímu zajištění projektu. Realizátor projektu předpokládá využití zkušeností s metodami vytváření mezisektorového partnerství a cíleně orientovaného plánování. Zároveň budou realizátoři projektu navazovat na dlouhodobou spolupráci s občanskými aktivitami a sdruženími, která se snaží na situaci na brněnské přehradě upozorňovat (Ochránci přírody a krajiny brněnské přehrady).

Případová studie bude zaměřena na popis procesu vytváření partnerství a současně bude shrnovat výsledky plánovacího workshopu.

Modelový projekt bude řešen realizátory projektu v rámci širšího realizačního týmu složeného ze zástupců UMČ Brno, Bystrc, Krajského úřadu JMK - odboru životního prostředí, Magistrátu města Brna - odboru životního prostředí, Povodí Moravy a.s.

Partneři projektu

- **ZO ČSOP Veronica**

V rámci projektu bude Veronica zajišťovat účast expertů v komisích kraje, expertních komisích pro PRJMK, v pracovních skupinách, na kulatých stolech, bude zajišťovat mediální prezentaci projektu (tiskové konference, časopis Veronica) a bude zajišťovat vydání publikace Aktivní Jihomoravan.

- **Sdružení pro podporu občanských aktivit (SPOA)**

V rámci projektu bude SPOA zajišťovat organizaci a facilitaci kulatých stolů, přípravu a zápisy pracovních skupin, přípravu publikace Aktivní Jihomoravan, síťování a propojování některých informačních aktivit

- **Brněnská asociace nevládních a neziskových organizací (BANNO)**

V rámci projektu bude zajišťovat distribuci informací prostřednictvím občasníku BANNO, svého e-mailového distribučního listu apod. Bude se podílet na organizování REKO, činnosti pracovních skupin.

- **Rezekvítek**

Bude zajišťovat účast s komisi pro výchovu a vzdělávání kraje, zpracování a prosazování koncepce ekologické výchovy a promítnutí jejích výstupů do programových dokumentů kraje

- **Dopravní klub**

Bude zajišťovat účast v Dopravní komisi kraje a v expertní skupině pro dopravu. Bude zajišťovat komunikaci mezi NNO v oblasti dopravní koncepce a informovanost organizací sdružených v Brněnském dopravním kruhu.

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002

2. Regionální konference NNO Brněnského Kraje (REKO)

Konference se konala **29.5.2001** v Zasedací místnosti Krajského úřadu Brněnského kraje. Jejím hlavním výsledkem bylo zvolení zástupců NNO pro komise Rady Brněnského kraje:

pro Komisi finanční a majetkovou	Jaromír Hron
pro Komisi legislativní	Mgr. Simona Kozáková
pro Komisi meziregionálních vztahů	RNDr. Bronislava Milínková
pro Komisi regionálního rozvoje	Ing. Jana Drápalová
pro Komisi dopravy	Martin Robeš
pro Komisi životního prostředí	Ing. Antonín Buček
pro Komisi pro výchovu a vzdělávání	Ing. Aleš Máchal
pro Komisi sociální a zdravotní	Ing. Bc. Oldřich Haičman
pro Komisi energetickou (výstavby a rozvoje bydlení)	RNDr. Yvonna Gaillyová

3. Informace o setkání NNO se zástupci kraje v rámci kampaně 30 dní pro občanský sektor v roce 2002

Občanský sektor v Jihomoravském kraji – perspektivy spolupráce se samosprávou.

O zahájení dialogu se samosprávou se NNO v Jihomoravském kraji pokusily hned na samotného počátku existence krajů. Jedním z prvních bylo setkání s krajskými zastupiteli v rámci kampaně 30 dní pro občanský sektor v únoru 2001. Krajští zastupitelé byli čerství a velmi vstřícní vůči aktivitě NNO. Nicméně systémovější krok ke způsobu spolupráce ze strany kraje učiněn dlouho nebyl. Jednotlivé organizace si hledaly své cestičky a chodníčky dle schopností, případně naléhavosti problému, který je páčil. Vzhledem k tomu, že kraje měli i tak svých starostí dost se asi více očekávat nedalo.

NNO proto udělaly další vstřícný krok. Svolaly již třetí krajskou konferenci nestátních a neziskových organizací v květnu 2002, která měla jeden hlavní cíl. Tímto cílem bylo zvolit reprezentanty NNO podle jednotlivých oblastí zájmu a současně podle klíče vzniklých komisí Rady Jihomoravského kraje. Konference současně zvolila také svého zástupce do Výboru regionálního rozvoje pro Region soudržnosti NUTS II – Jihovýchod. Stovka zástupců NNO se tak přehoupla přes volební procedury, které asi nejsou zrovna to nejzábavnější a nejtvrdější v jejich činnosti, v dobré víře, že tyto volby vytvoří transparentní nabídku kraji ke konkrétní možnosti spolupráce kraje s NNO. Výsledek ovšem odpovídal tomu, jak se politické strany vůči občanskému sektoru chovají i na celostátní konferenci. Členové komisí byli schváleni podle stranických klíčů a pro delegáty zvolené z řad NNO místo nezbylo. Skupinka zvolených delegátů se nenechala odradit neúspěchem a snažila se zástupce NNO do orgánů kraje prosadit. Jediným úspěchem nakonec byla možnost podílet se na práci v pracovních skupinách, které zpracovávaly Program rozvoje Jihomoravského kraje.

Další možností zhodnocení tohoto složitého procesu bylo setkání pořádané Sdružením pro podporu občanských aktivit konané 19.2.2002 v rámci kampaně 30 dní pro občanský sektor nazvané Občanský sektor a rozvoj Jihomoravského kraje. Jaké byly výsledky? Zastupitelé a úředníci kraje význam NNO nezpochybňují a o spolupráci stojí ale... Na prvním místě nutno konstatovat, že bez soustavné snahy NNO by k zahájení účinné komunikace s krajem vůbec nedošlo. NNO se i přes proklamace politiků stále o své místo musí vehementně hlásit. I proto celá volební procedura krajské konference neměla požadovaný efekt. Význam zvolených delegátů je v jejich reprezentativnosti, byť pochopitelně reprezentativnosti omezené, odpovídající systému krajské konference. Nejsou-li takto ze strany kraje bráni, nemohou ani plnit roli prostředníků. Dál pak v komunikaci přetrvává systém-nesystém, kdy vše co se děje, děje se ve spěchu a někde „na chodbách krajského úřadu“ či „na pomezí“ oficiálních schůzek, setkání pracovních skupin apod., kde se pak „vaří“ skutečná představa o budoucnosti kraje. Přesně takový je výsledek argumentu, že přece každý může kdykoliv přijít a sdělit svůj názor, problém, či požadavek (což je častou odpovědí na stížnosti NNO na nedostatek komunikace). Nezpochybňuji tuto možnost a doufám, že ji občané i zástupci NNO budou hojně využívat. Přesto pevně doufám, že vedle této živelné cesty existuje i cesta přehlednější a průhlednější, která ovšem předpokládá aktivní přístup kraje k NNO formou více či méně pravidelných schůzek a účasti zástupců NNO na relevantních setkáních. To by bylo skutečným naplňováním principu partnerství, který je jedním z pilířů politiky EU při podpoře regionálního rozvoje.

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002

Nemá smysl zastírat, že i před NNO leží ve vztahu ke krajům řada nelehkých otázek, na které si budou muset odpovědět. Jakou podobu bude mít forma spolupráce NNO v rámci kraje? Půjdeme cestou oficiálních struktur typu krajské ANNO, či cestou méně pevných, ale pružnějších virtuálních sítí či pracovních skupin? Můžeme hovořit o spolupráci na úrovni kraje, když se v tomto dění pohybují zatím bohužel zejména lidé z Brna? Jak budeme podobné aktivity a sítě financovat? Jak budou udržovat kontakt organizace velké s menšími organizacemi které nemají profesionální pracovníky a kapacity na to „být in“ krajského dění? Jak budou „velcí“ hájit zájmy „malých“? Otázek víc než dost. Jejich vyjasňování a zodpovídání podle mého názoru spoluurčí význam a občanského sektoru v regionálním dění.

I pro spolupráci NNO a krajů platí rčení *jiný kraj, jiný mrav*. Podle počtu, síly a typu organizací v kraji, úrovně dosavadní vzájemné spolupráce NNO a pochopitelně i osobních sympatií a antipatií mezi zástupci kraje a NNO se odvíjí i charakter komunikace obou partnerů. Tak například v kraji Olomouckém existuje tzv. stálá komise regionální konference NNO. Fungují zde oborové pracovní skupinky, které jsou informovány o činnosti výborů a komisí kraje svými delegáty. NNO mají zastoupení jak ve výborech zastupitelstva (celkem 4), tak i v komisích rady kraje (celkem 12). V kraji Královeshradském a Pardubickém má kraj přímo pověřenou osobu zodpovídající za komunikaci s NNO. Královeshradskému kraji se dokonce podařilo vytvořit systém dotační politiky a některé z NNO z něj budou moci čerpat, byť v omezené míře již letos. Ve Zlínském kraji zřídili pro oblast neziskového sektoru samostatný výbor. Poměrně velké rozdíly mezi kraji jsou přirozené a je to v pořádku. Konec konců může až čas potvrdit které z modelů zapojení občanů a NNO do regionálního rozvoje se osvědčí.

Martin Nawrath

4. Informace k Programu rozvoje Jihomoravského kraje

V únoru 2002 schválilo zastupitelstvo Jihomoravského kraje základní programový dokument Program rozvoje Jihomoravského kraje. Práce na tomto programu byly zahájeny již před volbami do krajských zastupitelstev v roce 2000. V roce 2001 byly vytvořeny podle jednotlivých kapitol PRKu pracovní skupiny, složené ze zástupců samosprávy a nejrůznějších organizací působících v Jihomoravském kraji. Nevládní organizace byly v červnu 2001 vyzvány, aby delegovaly do těchto pracovních skupin své zástupce. Odbor regionálního rozvoje jihomoravského kraje oslovil zástupce NNO, zvolené na Regionální konferenci NNO v květnu 2001.

Do pracovních skupin byli navrženi:

Meziregionální vztahy – RNDr. Bronislava Milínková, Český svaz žen
Průmysl a obchod- Yvonna Gaillyová, Ekologický institut Veronica
Doprava – Martin Robeš, Dopravní klub Děti země
Voda a ostatní infrastruktura – Ing. Michal Franek, Regionální sdružení ČSOP
Zemědělství a rozvoj venkova-Ing. Jaroslav Ungermann, Ekologický institut Veronica
Rozvoj území – Ing. Bc. Oldřich Haičman, Diecézní Charita Brno
Vzdělanost a péče o zdraví – Ing. Aleš Máchal, Rezekvítek
Životní prostředí – Ing. Jana Drápalová, Regionální sdružení v Brně
Cestovní ruch – Jaromír Hron, Ymca Brno

Práce v těchto skupinách měla být z pohledu představitelů Jihomoravského kraje náhradou za to, že nevládní organizace nebyly přizvány k práci v komisích a výborech kraje.

Program rozvoje kraje bude základním dokumentem, podle kterého budou vybírány projekty k realizaci a stanovovány priority rozpočtu kraje. Již v letošních podmínkách projektů CBC Phare byl například soulad s programem rozvoje kraje jedním z kritérií hodnocení projektu.

Na konferenci NNO v únoru jsme se zeptali Ing. Minařika, vedoucího referátu Regionálního rozvoje JMK, co bude následovat:

Referát regionálního rozvoje připravuje populární verzi PRKU a bude se snažit, aby se veřejnost, obce i všechny organizace a podniky seznámily s jeho prioritami. V další fázi se předpokládá sběr návrhů projektů. Tyto projekty by měly být posuzovány pracovními skupinami pro jednotlivé oblasti a doporučovány komisím a zastupitelstvu kraje. Postupně by měla vzniknout databáze projektů různých subjektů a investorů, kteří budou žádat na své projekty příspěvky z rozpočtu kraje. Vzhledem k velmi

Aktivní Jihomoravan

Občasník pro nevládní a neziskové organizace Jihomoravského kraje č. 1/2002

limitovaným prostředkům, s kterými kraje nyní disponují, to zatím příliš nadějně nevypadá. Rozpočet kraje ale není jediným zdrojem, projekty regionálního významu by mohly být navrženy k financování z fondů a programů EU. Tyto projekty by měly být posuzovány Regionální radou, složenou ze členů Zastupitelstev obou krajů (Vysočina a Jihomoravský) a Výborem regionálního rozvoje pro region soudržnosti NUTS 2 Jihovýchod. Ten dosud nevznikl, ale podle zákona o regionálním rozvoji by měl být vytvořen na základě partnerství. Právě do tohoto výboru byl v květnu 2001 zvolen Karel Kosina z oblastní Charity Brno, jako zástupce nevládních organizací za Jihomoravský kraj. Zástupci NNO budou apelovat na Regionální radu a představitele obou krajů, aby urychlili založení výboru.

Aktuální vývoj sledujte na

<http://www.kr-jihomoravsky.cz>

5. Informace o návrzích NNO na grantový systém kraje

Mezi nevládními organizacemi probíhá diskuse o potřebě formulovat a přijmout grantový systém kraje pro NNO. Z jednání pracovní skupiny delegátů Regionální konference NNO a jednání výboru BANN0 vznikla dohoda o hlavních zásadách tohoto systému, která byla předána předsedovi finančního výboru KJM ing. Janu Vitulovi. Je to předběžný návrh, který jak doufáme vyvolá další diskuse a podrobnější rozpracování.

Návrh zásad dotační politiky JMK pro NNO.

k bodu 1. Průhlednost systému distribuce prostředků.

- všechny prostředky určené NNO budou rozdělovány jednotným grantovým systémem, který umožní různé modely použití
- budou předem stanoveny oblasti dotační politiky (standardní, nestandardní)
 - standardní (sociální oblast, volnočasové aktivity mládeže, životní prostředí, kultura atd.)
 - nestandardní (oblasti, které nejsou v přímém vztahu k odborům JMK – průřezové, mezioborové apod.)
- budou stanoveny podrobnější tematické okruhy v jednotlivých oblastech dotační politiky
- bude stanoven systém hodnocení a postupu schvalovacího procesu

k bodu 2. Priority EU při rozvoji kraje.

- kritériem hodnocení projektu je soulad s PRK JMK

k bodu 3. Stanovení částky z rozpočtu kraje určeného na dotační politiku kraje.

- všechny prostředky delimitované odvětvovými ministerstvy pro NNO přejdou na dotace podle příslušných odborů kraje

k bodu 4. Zajištění hodnocení projektů.

- bude zajištěno objektivní hodnocení projektů na základě jasně stanovených kritérií (výroční zpráva, hospodaření, reference, kvalita a efektivita projektu, soulad s prioritami)
- bude vytvořena hodnotitelské komise pro jednotlivé oblasti dotační politiky

Veškeré další informace o projektu:

Ing. Jana Drápalová, Český svaz ochránců přírody, Regionální sdružení v Brně

Tel.: 05/42218353

e-mail: jana.drapalova@ecn.cz

www.csopbrno.cz



Financováno z programu PHARE Evropské Unie.

Názory zde prezentované vyjadřují postoje ČSOP, Regionálního sdružení v Brně a proto nemohou být v žádném případě považovány za oficiální postoj Evropského společenství